

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

สืบเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุอันร้ายแรงขึ้นจำนวนหลายครั้ง ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ถึงปัจจุบัน¹ โดยอุบัติเหตุเหล่านี้เกิดจากวัตถุอันตรายเป็นสาเหตุ เช่น สารเคมี แก๊สระเบิด เรือบรรทุกน้ำมันระเบิด การกระจายของสารโคบอลต์ 60 เป็นต้น การเกิดอุบัติเหตุขึ้นแต่ละครั้งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากและความเสียหายที่จะต้องชดใช้เป็นจำนวนเงินก็ประมาณค่ามิได้ แต่ผู้ได้รับความเสียหายก็ไม่สามารถได้รับการเยียวยาตามความเป็นจริงอันเนื่องมาจากปัญหาของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในเวลานั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาตามความเป็นจริง เพราะในเวลานั้นมีกฎหมายที่ทำให้ความคุ้มครองผู้เสียหายได้รับการกระทำละเมิดหลายฉบับด้วยกัน โดยแยกเป็น 2 ฉบับ

- 1.ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ มาตรา 420, 437 วรรค 2
- 2.พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

จาก 1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 437 วรรค 2 ในกรณีที่เกิดการละเมิดขึ้นเนื่องจากทรัพย์สินอันตรายมาตรา 437 วรรค 2 ได้ปรากฏว่ามีการใช้กฎหมาย 2 มาตรานี้อย่างสับสนปนกัน กล่าวคือ โจทก์มักจะบรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายเนื่องจากทรัพย์สินอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของจำเลย ประหนึ่งว่า มาตรา 437 เป็นบทขยายของมาตรา 420 และเมื่อมีคดีมาสู่ศาล ก็ปรากฏจากคำพิพากษาของศาลเองว่ามีบางคดีศาลได้ตัดสินคดีโดยนำหลักของมาตรา 420 มารวมกันกับมาตรา 437 จริงอยู่ แม้โจทก์จะบรรยายฟ้องทั้งมาตรา 420 และ 437 ด้วยกัน ศาลก็สามารถตัดสินคดีให้ถูกต้องได้ หรืออาจจะทำให้ศาลใช้ 2 มาตรานี้รวมกัน นอกจากนี้ยังอาจทำให้เข้าใจผิดได้ว่าความรับผิดในทางละเมิดต้องมีความผิดเสมอไป ซึ่งหลักความรับผิดของมาตรา 420 มีองค์ประกอบในการพิจารณา ดังนี้

¹ ภิญญู พาณิชพันธุ์ และคนอื่นๆ, มหันตภัยจากวัตถุเคมี: ความเสี่ยงและอันตราย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2544) น.3-6.

1.ผู้กระทำผิดต้องกระทำผิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

2.จำเลยจะอ้างเหตุสุดวิสัยหรืออ้างว่าผู้เสียหายเป็นผู้ผิดเองเพื่อให้จำเลยพ้นจากความรับผิดชอบได้หรือไม่

3.ในเรื่องภาระการพิสูจน์ หากโจทก์ฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ศาลจะต้องใช้หลัก ผู้ใดกล่าวอ้างถึง ผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84) ดังนั้นภาระพิสูจน์จึงตกแก่โจทก์ โจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลย ซึ่งหากโจทก์สืบไม่ได้หรือสืบไม่สมหรือจำเลยพิสูจน์ได้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้ว จำเลยไม่ต้องรับผิด โจทก์ก็ไม่ได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะการจะพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดเพราะความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย จะจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้เห็นของจำเลยฝ่ายเดียว

สำหรับองค์ประกอบในการพิจารณาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 มีดังนี้

1.ผู้กระทำผิดนั้นกฎหมายได้กำหนดให้ ผู้ครอบครอง ทรัพย์สินอันตราย เป็นผู้ต้องรับผิด โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ครอบครองในขณะที่เกิดความเสียหาย เพราะฉะนั้นหากตีความว่าต้องเป็นผู้ครอบครองตามความเป็นจริงขณะเกิดความเสียหาย ผู้เสียหายจะไม่ได้รับการเยียวยาเต็มที่ เพราะคดีส่วนใหญ่ผู้ครอบครองทรัพย์สินอันตรายมักจะได้แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะเพื่อทำการขนส่งทรัพย์สินอันตรายจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง

2.ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากมาตรา 437 วรรค 2 ไม่ต้องอาศัยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ครอบครองเลย กล่าวคือแม้ความเสียหายจะเกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องอาศัยการกระทำของผู้ต้องรับผิด ผู้ครอบครองก็ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะความรับผิดตามมาตรา 437 เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด คือเป็นความรับผิดที่มีข้อยกเว้นให้แก่ตัวได้ คือ เหตุสุดวิสัย และความผิดของผู้ต้องเสียหายเอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อมี พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 บังคับใช้แล้ว ยังปรากฏปัญหาที่เกิดขึ้นอีกหลายประการดังนี้

1.ในแง่ของการใช้กฎหมาย ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ต่างเป็นกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดเนื่องจากทรัพย์สินอันตราย ฐานะของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายพิเศษโดยมี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 เป็น

กฎหมายทั่วไปซึ่งตามหลักทั่วไปแล้ว กฎหมายพิเศษย่อมมีผลยกเลิกกฎหมายทั่วไป แต่จาก มาตรา 57 ของพระราชบัญญัติวิฤตอุณหราย พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่า ด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบทางแพ่งกลับบัญญัติว่า ไม่ถือเป็นการลบล้างหรือจำกัดหน้าที่และความรับผิดชอบทางแพ่งที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติในหมวดอื่น หรือของบทกฎหมายอื่น ซึ่งหมายความว่าให้ใช้บังคับได้ เพราะ พระราชบัญญัติวิฤตอุณหราย พ.ศ.2535 ไม่ได้บัญญัติส่วนนี้ไว้ จึงมีปฏิกิริยาให้คำตัดสินใหม่ทดแทนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดทั้งหมด ใช่หรือไม่

2. ในแง่ของบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 บัญญัติให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินอันตรายเป็นผลละเมิด ซึ่งบุคคลที่อยู่ในความหมายของผู้ครอบครองนั้น จากคำพิพากษาของศาลที่ผ่านมาได้ตัดสินไว้อย่างถูกต้องแต่เป็นการตัดสินให้ผู้มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับทรัพย์สินอันตรายเป็นผู้ครอบครอง ศาลไม่เคยไปไกลถึงขนาดตัดสินให้ผู้จำหน่าย ผู้ผลิต ผู้ขาย ฯลฯ ต้องรับผิดชอบด้วยเนื่องจากถ้อยคำของกฎหมายไม่เปิดช่องให้คุ้มครองผู้เสียหายถึงขนาดดังกล่าว พระราชบัญญัติวิฤตอุณหราย พ.ศ.2535 มาตรา 4 ได้บัญญัติขยายให้บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองไม่ว่าจะเพื่อตนเองหรือผู้อื่น และไม่จำเป็นที่จะเป็นการมีไว้เพื่อขาย เพื่อขนส่ง เพื่อใช้ เพื่อประการอื่นใดและรวมถึงการทิ้งอยู่หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในความครอบครองด้วย ซึ่งเป็นการขยายความรับผิดชอบไปให้กับบุคคลที่มีหลักเกณฑ์ตามมาตรา 4 นี้ เป็นผลให้ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองมากขึ้น เพิ่มโอกาสที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายได้มากขึ้นเพราะโจทก์สามารถฟ้องบุคคลเหล่านี้ในคราวเดียวกันได้หรือหากฟ้องเพียงคนเดียว ผู้ที่ถูกฟ้องยังสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยกันเป็นทอดๆ ได้อีกตามมาตรา 68 ซึ่งเหตุที่พระราชบัญญัติวิฤตอุณหราย พ.ศ.2535 ได้บัญญัติให้บุคคลต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวมากขึ้น เนื่องจากวิฤตอุณหราย (ตามประกาศให้เป็นวิฤตอุณหรายตาม พระราชบัญญัติวิฤตอุณหราย พ.ศ.2547 ฉบับที่ 2 ²) มีผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดไม่เพียงเฉพาะผู้ครอบครองผู้เดียวเท่านั้น ยังมีบุคคลอื่นๆ ที่น่าจะต้องมีความรับผิดชอบด้วย เช่น ผู้ผลิต ผู้ขนส่ง ผู้จำหน่าย เป็นต้น ซึ่งเป็นบุคคลที่วิฤตอุณหรายได้ผ่านการครอบครองของเขาก่อนที่จะมาถือผู้ครอบครองหากให้ผู้ครอบครองรับผิดชอบเพียงคนเดียวจะเป็นการไม่ยุติธรรม และโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับชดเชยค่าเสียหายก็มีได้ไม่เต็มที่ดังนี้ ถ้าเป็นกรณีที่ทรัพย์สินที่ก่อความเสียหายเป็นทั้งทรัพย์สินอันตรายเป็นตามความหมายของ

² ๓๖๕ ศรีสถิตย, รวมกฎหมายและกฎกระทรวงสำหรับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), น.427-428.

มาตรา 437 วรรค 2 และเป็นวัตถุอันตรายตามประกาศของทางราชการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ด้วย ก็ยังจะเป็นการเพิ่มความคุ้มครองให้แก่ผู้เสียหายมากขึ้น ในแง่ของการเยียวยาความเสียหายเพราะสิทธิที่จะฟ้องคดีแพ่ง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายดังกล่าว รับผิดชอบในความเสียหายมีกว้างขวางขึ้นกว่าที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 และนอกจากนี้ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานทางปกครอง ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายหรือจัดเก็บวัตถุอันตรายไว้ไม่ดีจนทำให้วัตถุอันตรายก่อความเสียหายแก่บุคคล ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม ผู้เสียหายก็ยังสามารถเยียวยาความเสียหายโดยเลือกฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้อีกตามพระราชวิธีพิจารณาคดีปกครองและจัดตั้งศาลศาลปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 9³

3. ในแง่ของวัตถุอันตราย

วัตถุอันตรายคือวัตถุตามคำนิยามตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 4 แต่ทรัพย์สินอันตราย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 นั้นโดยตัวของทรัพย์สินเองอาจเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายก็ได้ แต่ทรัพย์สินอันตรายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ข้าพเจ้าเห็นว่าเฉพาะทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพเท่านั้นที่จะเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ส่วนทรัพย์สินโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ และทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้น ไม่สามารถเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายได้ เช่น น้ำกรด น้ำมันเบนซิน เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ และเป็นวัตถุอันตราย และเป็นวัตถุระเบิดได้ ซึ่งเป็นไปตามคำนิยามของคำว่าวัตถุอันตราย

ถ้าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากวัตถุอันตรายผู้เสียหายสามารถเลือกที่จะฟ้องร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด คือผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินอันตรายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 แต่ตามแนวคำพิพากษาของศาลนั้นคำว่าผู้ครอบครองต้องครอบครองในขณะเกิดเหตุความเสียหาย หรืออยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของเจ้าของทรัพย์สินอันตราย จึงจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายโดยที่ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ว่า ผู้ครอบครองกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 เพราะความรับผิดตามมาตรา 437 วรรค 2 เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด แต่ถ้าผู้เสียหายเลือกที่จะฟ้องตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 57

³ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542

ซึ่งบัญญัติว่า บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่เป็นการลบล้างหรือจำกัดหน้าที่และความรับผิดชอบทางแพ่งที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติในหมวดอื่นหรือของบทกฎหมายอื่น ซึ่งหมายความว่าผู้เสียหายที่เลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยแล้ว ก็ยังสามารถเลือกฟ้องตามกฎหมายอื่น ซึ่งคือกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด หรือกฎหมายปกครองได้อีก ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าถ้าผู้เสียหายเลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยแล้ว จะมาฟ้องตามกฎหมายละเมิดอีกไม่ได้ เพราะประเด็นในคดีเดียวกัน คู่ความเดียวกัน กลายเป็นฟ้องซ้อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 173 วรรค 2 (1) หรือถ้าคดีถึงที่สุดแล้วผู้เสียหายจะมาฟ้องตามกฎหมายลักษณะละเมิดอีกก็ไม่ได้เพราะจะทำให้เป็นฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 148 จากปัญหาดังกล่าวข้าพเจ้าคิดว่าผู้เสียหาย ถ้าเลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยแล้ว ก็ไม่สามารถมาฟ้องตามกฎหมายละเมิดได้อีก ซึ่งตามมาตรา 57 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชย ควรที่จะได้รับการแก้ไขกระบวนการในการดำเนินคดีแพ่งซึ่งอาจจะเสนอให้มีการฟ้องคดีเป็นกลุ่ม⁴ ในความเสียหายที่เกิดจากวัตถุอันตรายเพราะมีผู้เสียหายมากและความเสียหายแต่ละครั้งมีจำนวนมาก

ในการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากวัตถุอันตรายผู้เสียหายน่าที่จะเลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชยเพราะสามารถฟ้องให้บุคคลผู้ครอบครองวัตถุอันตรายรับผิดชอบได้มากกว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ซึ่งคำว่ามีไว้ในครอบครองหมายความว่า การมีไว้ในครอบครองไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่นและไม่ว่าจะเป็นกรรมสิทธิ์เพื่อขายเพื่อขนส่ง เพื่อใช้หรือเพื่อประการอื่นใดและรวมถึงการทิ้งอยู่หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในความครอบครองด้วย ซึ่งเป็นการแปลความหมายของคำว่าครอบครองให้กว้างขึ้นกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 ซึ่งเอาความหมายของคำว่าครอบครองตามมาตรา 437 วรรคแรกมาใช้กับคำว่าครอบครองตามมาตรา 437 วรรค 2 ด้วย ทำให้ผู้เสียหายสามารถเลือกฟ้องให้ผู้ผลิต ผู้ขนส่ง ผู้จำหน่าย ทำให้ผู้เสียหายเลือกให้รับผิดชอบใช้ค่าไหมทดแทนได้มากกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ที่ให้ฟ้องผู้ครอบครองตามความเป็นจริงเท่านั้น แต่จะเกิดปัญหาตรงความหมายว่าคำว่าครอบครองตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดเชย พ.ศ.2535 ที่ว่า “และรวมถึงการทิ้งอยู่ หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในครอบครองด้วย” ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าถ้า ผู้ครอบครองไม่รู้ว่ามีทรัพย์สินอันตรายปรากฏอยู่ในบริเวณที่ตนอยู่ในความ

⁴ อานาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545), น.500 - 504.

ครอบครอง เช่น สมมติว่า มีการนำวัตถุอันตรายมาทิ้งในบริเวณที่ตนครอบครองแล้วไปเกิดอันตรายแก่ผู้เสียหาย โดยที่ตนไม่ได้เป็นผู้ผลิต ผู้ขายหรือมีหน้าที่ขนส่งวัตถุอันตราย ก็จะทำให้ผู้ครอบครองสถานที่นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายด้วยหรือ ซึ่งมันอาจไม่เป็นธรรมกับผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าว จึงเป็นการบัญญัติความหมายของคำว่าครอบครองที่กว้างเกินไป น่าจะมีการแก้ไขความหมายในส่วนนี้

ปัญหาว่ากรณีที่ทรัพย์อันตรายโดยสภาพทำความเสียหายให้กับผู้เสียหาย อย่างเช่น กรณีคลังแสงระเบิด⁵ ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายใด ซึ่งจะเลือกฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งเป็นผู้ดูแลว่าประมาทเดินเล่อไม่ใช้ความระมัดระวังตามที่ในการดูแลระเบิดทำให้เกิดคลังแสงระเบิด ซึ่งผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบประมาทเดินเล่อในการดูแลรักษาระเบิด ซึ่งยากมาก หรือผู้เสียหายจะเลือกฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ซึ่งเป็นทรัพย์อันตรายโดยสภาพ โดยฟ้องผู้ที่มีหน้าที่ครอบครองคลังแสงเท่านั้นก็พอแล้ว เพราะความรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 เป็นความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด ผู้ครอบครองรับผิดชอบโดยปราศจากความผิด หรือผู้เสียหายจะเลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ให้รับผิดชอบเพราะเพียงแค่พิสูจน์ว่าใครครอบครองคลังแสงก็เพียงพอแล้ว ซึ่งให้หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดเหมือนกัน และอายุความในการฟ้องให้รับผิดชอบยาวกว่าคือสามปีนับตั้งแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการเสียหายตามมาตรา 67 ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าผู้เสียหายสามารถเลือกฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 หรือฟ้องตาม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เพราะเป็นผู้ครอบครองทรัพย์อันตรายซึ่งคลังแสงถือเป็นวัตถุระเบิดได้ จึงเป็นวัตถุอันตราย เพียงแต่ถ้าฟ้องให้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะมีเวลาที่ฟ้องยาวกว่าและภาระในการพิสูจน์เรื่องครอบครองจะง่ายกว่า

ปัญหาในกรณีว่าถ้ามีผู้นำทรัพย์อันตราย หรือวัตถุอันตรายไปใช้กระทำละเมิดผู้อื่นแล้วเกิดความเสียหายเช่น มีผู้นำน้ำกรดซึ่งเป็นทรัพย์อันตราย ไปสาดหน้าผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย หน้าเสียโฉม ผู้เสียหายจะฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 หรือฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ผู้เขียนเห็นว่าผู้เสียหายควรที่จะฟ้องให้รับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 เพราะเป็นการ

⁵ ภิญญู พาณิชพันธ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น.3-6.

กระทำโดยจงใจละเมิดต่อผู้เสียหาย ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ผู้กระทำผิดครอบครองทรัพย์สินอันตรายเป็นแล้วเกิด ความเสียหายเอง

ผู้ผลิตทรัพย์สินอันตรายเป็นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องรับผิดชอบในทรัพย์สินที่ผลิตว่าจะเกิดอันตรายเป็นหรือไม่ กำหนดให้เพียงผู้ครอบครองเท่านั้นที่ต้องรับผิดชอบ แต่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องระมัดระวังในการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต รวมถึงผู้นำเข้าวัตถุอันตราย ผู้ขนส่งวัตถุอันตราย ต้องระมัดระวังในการผลิต การนำเข้า การขนส่งวัตถุอันตราย ซึ่งกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบในมาตรฐานที่สูงกว่าวิญญูชนทั่วไป

ปัญหาเรื่องค่าเสียหาย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 59 - 62 เป็นความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดเหมือนกับความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 ระหว่างผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้ครอบครองวัตถุอันตราย ผู้เขียนเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบต้องร่วมรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย มิใช่ความรับผิดชอบลูกหนี้ร่วม ซึ่งความรับผิดชอบต้องร่วมรับผิดชอบในระหว่างความรับผิดชอบด้วยกันเองไม่ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบ อาจจะได้เบี้ยกันก็ได้ ส่วนความรับผิดชอบแบบลูกหนี้ร่วมนอกจากร่วมรับผิดชอบต่อผู้เสียหายแล้วในระหว่างกันเองยังแบ่งส่วนรับผิดชอบเท่า ๆ กัน ซึ่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ไม่ระบุว่าเป็นความรับผิดชอบแบบใดระหว่างร่วมรับผิดชอบหรือเป็นการรับผิดชอบแบบลูกหนี้ร่วม ทำให้เกิดปัญหาในการใช้สิทธิไล่เบี้ยได้

ปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบของทรัพย์สินที่ครอบครอง ซึ่งมาตรา 63 ของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย บัญญัติว่า ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในครอบครองของตน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง ซึ่งเขียนเหมือน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 คือต้องรับผิดชอบวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของตน อาจถือได้ว่า มาตรา 63 เป็นบทรับผิดชอบของ มาตรา 59 - 62 แต่จะมีปัญหากรณีที่วัตถุอันตรายไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ก็จะพึงให้รับผิดชอบตามมาตรา 63 นี้ไม่ได้ เพราะทรัพย์สินไม่ได้อยู่ในความครอบครองแล้ว ซึ่งการครอบครองตามมาตรา 63 รวมถึงการครอบครองแทนด้วย ไม่จำเป็นต้องมีสิทธิครอบครอง และยังรวมถึงการที่วัตถุอันตรายปรากฏอยู่ในบริเวณที่ครอบครองด้วย ซึ่งต่างจากการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ที่ต้องมีสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1367

ปัญหาที่ตามมาตรา 64 ที่ผู้ขายหรือส่งมอบวัตถุดิบตรายให้แก่บุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุดิบตรายนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดจากความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง เนื่องจากผู้ขายหรือผู้ส่งมอบไม่ได้ครอบครองวัตถุดิบตรายแล้วยังจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากวัตถุดิบตรายจากผู้ที่ตนส่งมอบวัตถุดิบตรายให้แก่บุคคลใด

ปัญหาความรับผิดของมาตรา 65 ที่ให้นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการที่ต้องร่วมรับผิดในผลละเมิดที่บุคคลตามมาตรา 63 และมาตรา 64 ซึ่งเป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด การให้ผู้เสียหายฟ้องนายจ้างได้ด้วยตามมาตรา 65 ที่ผู้ว่าจ้างต้องร่วมรับผิดกับผู้รับจ้างขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 428 ที่ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าก็เพื่อให้ ผู้มีส่วนในการผลิตและการกระจายวัตถุดิบตราย มีหน้าที่ต้องระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายขึ้น การที่ผู้ว่าจ้างต้องร่วมระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหาย ถ้าฝ่าฝืนบทบัญญัติเพื่อป้องกันอันตรายก็เป็นการประมาทในตัวเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 422 ซึ่งเป็นการนำเอากฎหมายการกระจายความรับผิดตามประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้

ปัญหาความรับผิดของมาตรา 66 ที่ให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง คนกลาง และผู้มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้รับผิดชอบขณะเกิดการละเมิด ต้องร่วมรับผิดให้ผลที่เกิดจากการละเมิดด้วย โดยไม่ได้มีข้อยกเว้นว่าเหตุเกิดจากเหตุสุดวิสัย ทำให้เกิดปัญหาในการหาบุคคลในมีส่วนประมาททำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งเป็นปัญหาในการใช้สิทธิไล่เบี่ยกรณีบุคคลผู้มีส่วนในการผลิต การนำเข้า การขายส่ง คนกลาง หรือผู้มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกมีส่วนประมาทด้วย ให้ไล่เบี่ยได้เฉพาะส่วนที่เกินจากความรับผิดของตน แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าส่วนที่เกินจากความรับผิดตรงไหน จำนวนเท่าใด เพราะถือว่าบุคคลทุกคนมีหน้าที่ระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหาย ถ้าขาดความระมัดระวังไม่ปฏิบัติตามก็ถือว่าฝ่าฝืนบทบัญญัติเพื่อป้องกันอันตรายก็เป็นการประมาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 422

ปัญหาสิทธิไล่เบี่ยกันตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 68 ไม่ได้กำหนดเหตุยกเว้นความรับผิดว่าเหตุเกิดจากเหตุสุดวิสัย จึงเป็นปัญหาในการหาบุคคลที่รับผิดที่แท้จริง เพราะถ้าเกิดความเสียหายแล้ว ถือว่าบุคคลทุกคนมีหน้าที่ระมัดระวังฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติเพื่อป้องกันอันตรายก็เป็นการประมาททุกคน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 422 จึงจำเป็นต้องหาว่าบุคคลใดมีประมาทที่แท้จริง และถ้าผู้ใช้สิทธิไล่เบี่ยมีส่วนประมาทด้วย ถ้าคนที่ถูกฟ้องมีส่วนประมาทด้วยก็ไล่เบี่ยได้เฉพาะส่วนที่เกิน ส่วนที่เกินไม่ได้

กำหนดว่าไต่เบี่ยงอย่างไร จำนวนเท่าใด ทั้งหมดหรือบางส่วน ปัญหาตามมาตรา 68 อีกประการหนึ่งคือการกำหนดหน้าที่ให้ผู้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 65 หรือมาตรา 66 ที่ได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้วยอมมีสิทธิไต่เบี่ยงเอาจากผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้แก่ตน หรือแก่ผู้ซึ่งทำงานให้กับตนและบรรดาผู้มีส่วนในการส่งมอบวัตถุอันตรายถัดขึ้นไปคนหนึ่งคนใด หรือหลายคนไปจนถึงผู้ผลิต โดยไม่ได้กำหนดให้ผู้ผลิตไต่เบี่ยงมาลงมาหาผู้กระทำละเมิดที่แท้จริง ถ้าตีความตามมาตรา 63 ผู้ผลิตก็ต้องรับผิดชอบในท้ายที่สุดอยู่ดี ซึ่งกฎหมายต้องการให้ผู้ผลิตรับผิดชอบจากความรับผิดของตัวเองเพราะตนเองได้ประโยชน์จากการผลิตวัตถุอันตราย ไม่ว่าผู้ผลิตจะมีส่วนผิดหรือไม่ก็ตาม

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากปัจจุบันมีการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านเคมี ด้านการแพทย์ ทำให้มีการนำเข้าวัตถุอันตราย หรือมีการผลิตวัตถุที่อาจเกิดอันตรายแก่มนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย ผู้ขนส่งควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลรักษาวัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครอง ซึ่งถือว่าสูงกว่ามาตรฐานของวิญญูชนทั่วไปจากการศึกษาพบว่าผู้เสียหายสามารถเลือกที่จะฟ้องให้รับผิดชอบโดยอาศัย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 หรือเลือกฟ้องตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 แต่ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าผู้เสียหายเลือกฟ้องตามกฎหมายใดก็ควรจะฟ้องตามกฎหมายนั้นตลอดเพราะจะทำให้จำเลยยากในการต่อสู้คดี แต่เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2 ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้เท่าพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 แต่ความรับผิดทางแพ่งของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย มีข้อไม่สามารถนำมาปฏิบัติ สมควรที่จะแก้ไข พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย หน้าที่และความรับผิดทางแพ่งดังนี้

1.1.ความหมายของคำว่า ครอบครอง ตามมาตรา 4 สมควรเพิ่มข้อความที่ว่า “และรวมถึงการทิ้งอยู่ หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในครอบครองด้วย ” เป็น “และรวมถึงการทิ้งอยู่ หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในครอบครองด้วยโดยเจ้าของสถานที่ต้องทราบว่ามีวัตถุอันตรายปรากฏอยู่ด้วย ” เพราะเป็นการให้คำจำกัดความที่กว้างเกินไปซึ่งบางครั้งผู้เป็นเจ้าของสถานที่อาจจะไม่ทราบว่าวัตถุอันตรายอยู่ในความครอบครองของตนเพราะมีผู้อื่นนำมาทิ้งไว้โดยที่ตนเองไม่ทราบเลย หรือไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ เลยก็ได้

1.2.การฟ้องให้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 57 ที่กำหนดว่าไม่เป็นการลบล้างหรือจำกัดความรับผิดชอบทางแพ่งที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติในหมวดนี้หรือบทกฎหมายอื่น คือให้สามารถฟ้องได้ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเพียงอย่างเดียว โดยการฟ้องคดีแบบกลุ่มเพราะจะทำให้คำพิพากษาออกมาเหมือนกัน

1.3 การที่มาตรา 63 เขียน ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน กรณีจะเกิดปัญหาตรงวัตถุอันตรายพ้นไปจากความครอบครองของตนก็ไม่สามารถฟ้องให้รับผิดชอบได้ จึงควรบัญญัติให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในวัตถุอันตรายที่ก่อความเสียหายภายในกำหนด 10 ปี นับตั้งแต่วันที่วัตถุอันตรายพ้นไปจากตน กรณีผู้นำเข้า ควรบัญญัติให้ผู้นำเข้าวัตถุอันตรายรับผิดชอบภายในกำหนด 5 ปี นับตั้งแต่นำเข้ามาในราชอาณาจักร กรณีของผู้ขนส่งวัตถุอันตรายควรบัญญัติให้รับผิดชอบจากความเสียหายอันเกิดจากวัตถุอันตรายจากการขนส่งภายใน 2 ปี นับตั้งแต่มอบเสร็จ เหตุผลที่กำหนดระยะเวลาในการรับผิดชอบไว้ต่างกันเพราะผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในการจัดหาวัตถุที่ใช้ในการผลิต ตลอดจนถึงขั้นตอนการผลิตที่ต้องมีความระมัดระวังมากกว่าบุคคลทั่วไป ส่วนผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบในการเลือกนำเข้าวัตถุอันตราย เป็นเพียงบุคคลคัดเลือกวัตถุอันตรายที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักรเท่านั้น ส่วนผู้ขนส่งวัตถุอันตรายที่รับผิดชอบต่อวัตถุอันตรายเพียง 2 ปี นับนั้นก็เพราะว่าแม้จะต้องรับผิดชอบในทรัพย์สินที่ครอบครองขณะขนส่งแต่ความเสียหายอาจเกิดหลังจากการขนส่งแล้ว และมาตรา 64 ซึ่งให้ผู้ขายหรือส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุอันตรายนั้น โดยกำหนดให้ผู้ขาย ผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายรับผิดชอบแม้ไม่ได้ครอบครองวัตถุอันตราย แต่จะให้ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบรับผิดชอบไปโดยตลอดย่อมไม่เป็นการสมควร ควรแก้กฎหมายโดยกำหนดให้ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายรับผิดชอบภายใน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้ส่งมอบวัตถุอันตรายไปจากตน เหตุผลที่ต้องกำหนดระยะเวลาในการรับผิดชอบของผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบแม้ไม่ได้ครอบครองวัตถุอันตราย ก็เพราะว่าวัตถุอันตรายเป็นวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม วัตถุอันตรายบางชนิดเป็นอันตรายร้ายแรงมาก บางชนิดระยะเวลาในการเกิดพิษต้องใช้เวลาอันนานจึงจะก่ออันตราย โดยใช้ระยะเวลาในการสะสมในร่างกายเป็นปริมาณที่มากพอจึงจะก่อความเสียหาย การที่ต้องบัญญัติระยะเวลาในการรับผิดชอบต่อไปจากการพ้นไปจากความครอบครองเพราะจะรับผิดชอบตลอดไปก็จะเป็นการไม่ยุติธรรมแก่บุคคลที่ประกอบธุรกิจประเภทดังกล่าว แต่ถ้าจะให้รับผิดชอบเฉพาะเวลาที่ตนครอบครองวัตถุอันตรายก็จะเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายน้อยเกินไป ผู้ได้รับความเสียหายอาจไม่ได้รับการเยียวยา

ความเสียหายเท่าที่ควร ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าในความรับผิดชอบจากความเสียหายจากวัตถุดิบตรายที่บัญญัติความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด แต่มีข้อยกเว้นความรับผิดชอบว่าต้องเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากความผิดของผู้เสียหายนั้น ในปัจจุบันอาจจะไม่เพียงพอกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ควรให้รับผิดชอบหลักทฤษฎีความรับผิดชอบโดยสมบูรณ์โดยไม่มีข้อแก้ตัวใด ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในกระบวนการผลิต นำเข้า ขนส่ง จำหน่าย ผู้ขายปลีก คนกลาง มีความระมัดระวังสูงกว่ามาตรฐานของวิญญูชน ผู้ประกอบวิชาชีพในการเลือกหาส่งมอบวัตถุดิบตรายไปจากตน เพราะตนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพย่อมต้องระมัดระวัง

1.4 การที่มาตรา 65 ที่ให้นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่บุคคลตามมาตรา 63 และ 64 ได้กระทำไปในการทำงานให้แก่ตน แต่ชอบที่จะได้ชดใช้จากบุคคลดังกล่าว ซึ่งเป็นการให้นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการรับผิดชอบ ซึ่งการเกิดละเมิดส่วนมากทรัพย์สินจะอยู่ในความควบคุมของผู้ขนส่งวัตถุดิบตรายซึ่งทำการขนส่งให้นายจ้าง หรือตัวการ หรือผู้ว่าจ้าง แม้ว่าวัตถุดิบตรายจะอยู่ในความควบคุมของผู้ขนส่งซึ่งเป็นลูกจ้างแต่เป็นการยัดถือครอบครองไว้แทนเท่านั้น ผู้ครอบครองที่แท้จริงคือนายจ้าง ตัวการ หรือผู้ว่าจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้รับจ้างไม่ได้เป็นผู้ครอบครองเพราะไม่มีเจตนายัดถือเพื่อตนเอง กรณีลูกจ้างไม่มีหน้าที่ดูแลวัตถุดิบตราย จึงไม่น่าจะถูกไล่เบี้ยจนกว่าจะพิสูจน์ไม่ได้ว่าตนไม่ระมัดระวัง จึงจะต้องรับผิดชอบต่อนายจ้าง ตัวการ หรือผู้ว่าจ้าง ซึ่งกรณีเกิดความเสียหายลูกจ้างส่วนมากจะไม่ค่อยมีกำลังที่จะจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แม้ว่าการที่มีกฎหมายดังกล่าวจะช่วยให้ลูกจ้างระมัดระวังในการทำงานไม่ทำงานอย่างประมาทเลินเล่อก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่ากรณีที่ลูกจ้างทำงานให้นายจ้าง แล้วทำไมต้องมารับผิดชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานให้นายจ้างตามปกติ การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนค่าเสียหายจากการไล่เบี้ยว่าแต่ละบุคคลจะไล่เบี้ยได้จำนวนเท่าใดสมควรได้รับการแก้ไขในส่วนนี้

1.5 แก้ไขเรื่องสิทธิไล่เบี้ยของผู้ที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติวัตถุดิบตราย พ.ศ.2535 มาตรา 66 และมาตรา 68 โดยกำหนดวิธีการไล่เบี้ยให้ชัดเจนว่าในระหว่างผู้ที่มีส่วนผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้ขาย หรือผู้จำหน่ายจ่ายแจกต้องรับผิดชอบร่วมกันแบบร่วมรับผิดชอบผู้เสียหาย และกำหนดวิธีการไล่เบี้ยให้ชัดเจนว่าไล่เบี้ยกันอย่างไร จำนวนเท่าใด

กรณีที่โรคภัยอันมีสาเหตุจากมลพิษบางประเภท อาจจะต้องใช้เวลาในการพักตัวของโรคนานกว่า 2 ปีนั้น อาจจะทำให้ระยะเวลาที่ศาลได้ส่งวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษายกใน 2 ปีตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ไม่เพียงพอต่อการรอกผลแห่งความเสียหายของโรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันอาจทำให้ผู้เสียหายขาดโอกาสในการได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างแท้จริงได้

ดังนั้น หากรัฐจะได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสารบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการสงวนสิทธิของศาลให้มีระยะเวลาที่ยาน นานกว่า 2 ปี แต่ไม่เกินระยะเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิเคราะห์โรคหรือความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยให้ความเห็นเป็นข้อมูลเบื้องต้น น่าจะเป็นหนทางเยียวยาความเสียหายแก่สาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต⁶

2.ปัจจุบันมีสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตราย(HASLA)⁷ ควบคุมการประกอบการธุรกิจวัตถุอันตราย ซึ่งดูแลระดับมาตรฐานการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การขนส่งวัตถุอันตราย ควรจะให้สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตรายร่วมมือกับ กรมโรงงานอุตสาหกรรมในการควบคุมการประกอบการธุรกิจวัตถุอันตรายอย่างปลอดภัย ควรให้มีการฝึกซ้อมการควบคุมวัตถุอันตรายในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุอย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์ภาวะฉุกเฉิน ของกลุ่มCATMAG โดยการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตราย ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นศูนย์ควบคุมการขนส่งวัตถุอันตรายตลอด 24 ชั่วโมง กระจายอยู่ทั่วประเทศ และควรที่จะมีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับวัตถุอันตราย และความปลอดภัยในการใช้ตลอดจนการช่วยเหลือเบื้องต้นในกรณีเกิดพิษ ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย นอกจากนี้ควรที่จะยกระดับจากสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตรายให้เป็นสมาคมควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องขออนุญาตในการประกอบการ โดยให้สำนักงานควบคุมวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นองค์กรที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพเหมือนกับ แพทย์สภา สภานายความ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ใช้วิชาชีพ จึงควรที่จะเป็นผู้กำหนดหรือสร้างมาตรฐานงานในวิชาชีพของตนให้เป็นมาตรฐานทั่วไป⁸

⁶ อำนาจ วงศ์บัณฑิตและคนอื่นๆ, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษา ข้อเสนอแนะการปรับปรุงกลไกการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม, เล่ม 1/3, (กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2540), น.213.

⁷ ประกาศ มติคณะกรรมการวัตถุอันตราย, เรื่องการขนส่งวัตถุอันตรายทางบก พ.ศ.2545 สำนักควบคุมวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุอันตราย (HASLA)

⁸ คตินาถ เกียรติกังวาล์ไกล, “ความรับผิดชอบละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), น.111.

3. ผู้ประกอบการด้านวัตถุดิบทรายควรวางแผนที่จะรวมตัวกันตั้งกองทุนเพื่อทดแทนความเสียหายอันเกิดจากวัตถุดิบทราย กองทุนควรที่จะตั้งตามพระราชบัญญัติวัตถุดิบทราย พ.ศ.2535 โดยเก็บเงินจากผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้ขาย คนกลาง โดยให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าเสียหายก่อนในโอกาสแรก แล้วให้ผู้เสียหายไปฟ้องเรียกร้องพิสูจน์ความเสียหายอีกครั้งเหมือนหลักการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2535 โดยที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาในโอกาสแรก แล้วค่อยไปพิสูจน์ความผิดของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายในภายหลัง ซึ่งผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายในโอกาสแรกโดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุด เพราะกว่าคดีจะถึงที่สุดอาจใช้เวลานาน ผู้เสียหายอาจจะเสียชีวิตไปแล้วก็ได้

